

Spreeuw

Op dit moment fietst mijn vrouw
door een van de buitenwijken
met onder de snelbinders
dossiers ongehuwde moederzorg

in deze wijken staat geen
ooievaar aan de wieg plechtig
maar deze spreeuw deze fluisterende
vrouw die met de moeder overlegt
hoe het kind goed te praten

ik ken haar blinkend in de zon
achter ons huis, maar ook dààr
is ze mooi onopvallend tussen
andere spreeuwen al was het
alleen maar omdat ze zo kwaad
zo treurig graantjes pikt
tussen de wanhoop

zo kwaad zo treurig 's nachts
naast me een gier droomt te zijn
en de lever pikt van een
ambtenaar van sociale zaken

*Jan Smeets*¹⁷

Deel III Het web van zorg

'Waar blijven de meeste onwettige kinderen, wanneer de christelijke liefde zich hun lot niet aantrekt? Zij gaan dood.' (*Uit: J. J. van Oenen: Ongehuwde ouders.*)

Een belangrijk aandeel in de totstandkoming én instandhouding van de driehoek speelt de hulpverlening. De hulpverlening op haar beurt is weer sterk beïnvloed door de wetgeving.

In het eerste hoofdstuk behandelen we in vogelvlucht hoe gedurende de laatste anderhalve eeuw het oordeel over de ongehuwde moeder vorm kreeg in wetgeving en hulpverlening. In vogelvlucht, omdat uitvoeriger behandeling de bedoeling van dit boek te buiten gaat. We willen laten zien dat de ongehuwde moeder (en later de afstands-moeder) steeds een andere positie inneemt in het krachtenspel tussen maatschappelijke normen aan de ene kant en de wetgeving aan de andere kant. Waarbij men in het achterhoofd moet houden, dat die krachten een grote samenhang vertonen.

Deskundigen dachten en schreven over haar als individu en als horend tot een aanwijsbare groep, namelijk 'de ongehuwde moeders'. Politici bepaalden op basis van dat geschrijf wat er diende te gebeuren met of voor de ongehuwde moeder. Tenslotte waren en zijn politici degenen die het geld verstrekken dat daarvoor nodig is. Als derde in het spel is daar de hulpverlening die de ongehuwde moeder gegeven of onthouden werd.¹⁸

In het tweede hoofdstuk laten we zien hoe de regelgeving doorwerkte in de dagelijkse praktijk van de hulpverleners.

Het derde hoofdstuk behandelt de discussie die nu al tien jaar woedt en die geleid heeft tot een andere manier van hulpverlening aan de afstandsmoeder. We sluiten af met een aantal aanbevelingen voor de toekomst.